

КАЛЯРОВАЯ БУЛЬБА І АРЭХАВЫЯ САДЫ

Беларуская сыравіна для чыпсаў

Вучоныя Акадэміі навук упэўнены, што развіццё айчыннага садаводства і агародніцтва — гарантыя харчовай бяспекі. «Наш навукова-практычны цэнтр закрывае ўсе асноўныя патрэбы і па сельгаскультурах, і па сартавым наборы, — заўважае Вадзім Леанідавіч. — А пглядзіце, што з-за эпідэміі адбываецца на сусветных рынках. Гандлёвыя сувязі парушаюцца. Мы чуем скаргі ад замежных калег, што ім не паставілі гарантанавы аб'ёмы насення».

Беларускія сарты бульбы прывабліваюць стабільнасцю і ўласцівасцямі, да якіх прызвычаліся спажыўцы. Асартымент з кожным годам пашыраецца. Улічваючы, што прысядзібныя гаспадаркі імкнуцца вырошчваць экалагічна чыстую прадукцыю, вучоныя вядуць селекцыю менавіта ў гэтым кірунку: ствараюць сарты ранняга тэрміну выспявання і з павышанай устойлівасцю да хвароб. Раннія паспяваюць даць ураджай да таго, як расліну «накрыюць» фітафтора і іншыя праблемы.

Наогул селекцыя бульбы ў Беларусі вядзецца ўжо каля 100 гадоў. Інстытут можа прапанаваць прадукцыю для самых розных патрэб. Адзін з традыцыйных кірункаў — вытворчасць высокакрухмальных сартоў. Развіваецца перапрацоўка, запускаюцца новыя заводы (напрыклад, па вырабе сухога пюрэ) — адпаведна, расце

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

попыт на раслінную сыравіну. Ужо сёння мы здольныя закрыць патрэбы ў сартах, якія падыходзяць для перапрацоўкі на чыпсы і сухое пюрэ, а ў найбліжэйшы час — і для бульбы-фры.

Агароднікаў прыемна ўразлікі раннія і ультранання сарты, распрацаваныя беларускімі вучонымі. За два-тры гады заваяваў папулярнасць Палац, уключаны ў рэестр ультрананні Першацвет. Можна падабраць прадукцыю на любы густ — клубні розныя па форме (круглыя, авальныя), з пэўнай афарбоўкай лупіны і мякаці. Праз пару гадоў вучоныя спадзяюцца парадаваць дачнікаў новымі сартамі — фіялетавамі і ружовымі ўнутры. Сёлета адзін з такіх каляровых

сартоў аддаецца на дзяржвыпрабаванне.

Новы прадукт наўрадці заменіць традыцыйную бульбу, але можа парадаваць сваімі якасцямі аматараў. Некаторыя ўзоры з фіялетавай мякаццю захоўваюць афарбоўку ў працэсе варкі, смажання, прыгатавання чыпсаў.

Каляровая бульба — гэта не вынаходніцтва чалавека. Яна сустракаецца ў прыродзе. Вучоныя толькі паста-

раліся яе размножыць і зрабіць больш устойлівай для вырошчвання ў пэўных кліматычных умовах. Экзатычная бульба вылучаецца павышаным утрыманнем антыаксідантаў (у дзесяць разоў вышэйшым, чым у звычайных нам караняплодах).

Дзьмухаўцы падкажуць

Загадваць, які будзе ўраджай бульбы, пакуль яшчэ рана. Цёплая зіма прыйшла даспадобы каларадскаму жуку, але гэтая праблема лёгка вырашаецца: ёсць хімічныя і біялагічныя прэпараты

жым плюс 2—3 градусы) запавольваюцца.

Натуральна, калі бульба раней часу пачала прарастаць у вашых сховішчах, зацягваць з пасадкай не трэба. Каляндарных тэрмінаў для высадкі «другога хлеба» не існуе, важна ўлічваць біялогію культуры. Глеба павінна прагрэцца да васьмі градусаў, калі ж садзіць бульбу ў халодную зямлю, яна можа быць пашкоджана хваробамі. Звяртайце ўвагу на народныя прыкметы: пачынаюць распускацца лісцікі на бярозе і красаваць дзьмухаўцы — самы час заняцца бульбай. Калі хочаце атрымаць добры ўраджай, не забывайцеся пра якасны пасадачны матэрыял. Нават калі вам падабаецца пэўны сорт, раз на тры гады вучоныя рэкамендуюць яго абнаўляць, набываць элітнае насенне.

Лежабока ў агародзе

Як паведаміў дырэктар Інстытута агародніцтва Андрэй ЧАЙКОЎСКІ,

на 2020 год у дзяржрэестр уключаны 115 сартоў і 31 гібрыд па 40 агародных культурах, якія могуць вырошчвацца аматарамі.

Вучоныя займаюцца не толькі звыклымі для нас буракамі, морквай ці цыбуляй, але і малараспаўсюджанымі фізіялісам сунічным, вострым перцам, пастарнакам і шматгадовай цыбуляй. Вучоныя выводзяць новыя сарты, заняты вытворчасцю і размнажэннем насення, інстытут мае ўласны інтэрнэт-магазін, і падчас пандэміі каранавіруса агароднікі могуць заказаваць дастаўку праз «Белпошту».

Варта звярнуць увагу на створаныя беларускімі вучонымі перцы і памідоры, тым больш што сярод іх ёсць і буйнаплодныя сарты. «Замежнікі», не адаптаваныя пад нашы кліматычныя ўмовы, могуць проста ў нас не выспець.

«Народжаны» ў інстытуце гібрыд тамата Лежабока для плёначных цяпліц трэба фарміраваць у адно сцябло — ён можа вырастаць да двух метраў. Ураджайнасць — 14-16 кілаграмаў з квадратнага метра. Па смакавых якасцях не саступае традыцыйным сартам, да таго ж плады характарызуюцца павышанай лёгкасцю. Калі ў спякоту таматы могуць хутка пераспяваць, растрэскацца, то на Лежабоку ўраджай будзе вісець да двух тыдняў і захоўваць свой таварны выгляд.

У інстытуце стварылі сем сартоў часнаку (адзін яравой формы і шэсць азімай). Ёсць сярод напрацовак і сорт, які не страўкуецца. Беларусь магла бы цалкам насыцаць рынак уласным часнаком, але тут не абысціся без дзяржрэгулявання — айчынным вытворцам вельмі цяжка канкураваць з кітайцамі, якія могуць дыктаваць цэны на гэту агародніну. Так, у 2010—2012 гадах нашы гаспадаркі пашыралі плошчы, маглі дасягнуць вытворчасці 200 тон, але калі імпортныя цэны былі зніжаны і з-за мяжы стаў паступаць кітайскі танны часнок, беларусы панеслі сур'ёзныя выдаткі. І тым не менш работа па стварэнні ўласных сартоў гэтай культуры працягваецца.

Фітамода

Актынідыя, хенамелес, брумелель перастаюць быць экзотыкай у садах аматараў. Нікога ўжо не здзівіш абрыкосамі, многія маюць вопыт вырошчвання персікаў. А значыць, беларускім вучоным трэба падстройвацца пад такую фітамоду. У апошнія пяць гадоў перададзены на сортавыпрабаванні тры сарты абрыкоса Дэбют, Камея, Лявон, а сёлета плануецца перадаць яшчэ і перскі айчынный селекцы.

Дырэктар Інстытута плававодства Аляксандр ТАРАНАЎ раскажаў, што

вучоныя правялі работу па насычэнні асартыменту яблынь ранняга выспявання (адна з навінак — сорт Рана-нак) і паспяхова справіліся з задачай па стварэнні груш позняга тэрміну выспявання: так, плады Завеі могуць ляжаць да зімы. Раянаваны замежны сорт Талгарская прыгажуня.

Асаблівую ўвагу вучоныя ўдзяляюць стварэнню раслін, устойлівых да хвароб. Здавалася б, такая культура, як вішня, не баіцца маразоў, але ёй цяжка перажыць зіму, калі яе аслабляць хваробы. Хочаце атрымаць здаровы сад — аддавайце перавагу айчынным сартам. Напрыклад, вішня Нясвіжская не баіцца такіх захворванняў, як какамкоз і маніяльны апёк.

Акрамя селекцыйных напрацовак, вучоныя вядуць работу па ўдасканаленні тэхналогіі вытворчасці, працоўваюцца і вывучаюцца розныя сортападвойныя камбінацыі. Так, цяпер актуальнай праблемай з'яўляецца вызначэнне падвой для абрыкоса і для персіка.

Калекцыя вінаграду Інстытута плававодства ўравае, тут больш за паўтысячы сартоў. Вядзецца работа па стварэнні культур з карцейшым вегетацыйным перыядам, што дазваляе атрымаць ураджай у нашых умовах.

Дзякуючы намаганням беларускіх вучоных Беларусь можа стаць арэхавай краінай. У інстытуце створаны чатыры сарты грэцкіх арэхаў. Асобныя фермеры ў Брэсцкай вобласці ўжо спрабуюць закладваць прамысловыя насаджэнні.

Даследчыкі сочаць за паводзінамі ў нашым клімаце замежных фундукоў — асобныя сарты ўжо ўключаны ў дзяржрэестр. Створаны два сарты фундуку айчынный селекцыі для прысядзібнага вырошчвання. А ў Маладзечанскім раёне закладзены арэхава сад плошчай каля 40 гектараў.

Управа на шкоднікаў

Нашы вучоныя займаюцца і распрацоўкай экалагічна бяспечных тэхналогій абароны ўсіх сельскагаспадарчых і пладовых культур, ствараюць як хімічныя, так і біялагічныя прэпараты. Пры Інстытуце аховы раслін працуе лабараторыя мікрабіялагічнага метаду абароны ад шкоднікаў.

Сёння многіх саводаў-аматараў хвалюе пытанне, ці не павялічыцца колькасць праблем з садамі пасля цёплай зімы і камфортнага для размнажэння шкоднікаў сакавіка. «У прыродзе ўсё заканамерна, — супакоіла загадчык лабараторыі абароны пладовых культур РУП «Інстытут абароны раслін» Вераніка КАМАРДЗІНА. — Нашы назіранні паказваюць, што некаторыя шкоднікі нежыццядзейныя. Было добра не толькі гэтым насякомым, але і іх ворагам. Мяркую, што вялікіх стрэсаў мы не адчуем».

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

ДОМАШНИЙ ИНТЕРНЕТ ДЛЯ ЖИТЕЛЕЙ ЗАГОРОДНЫХ ДОМОВ И ДАЧ: РЕШЕНИЯ МТС

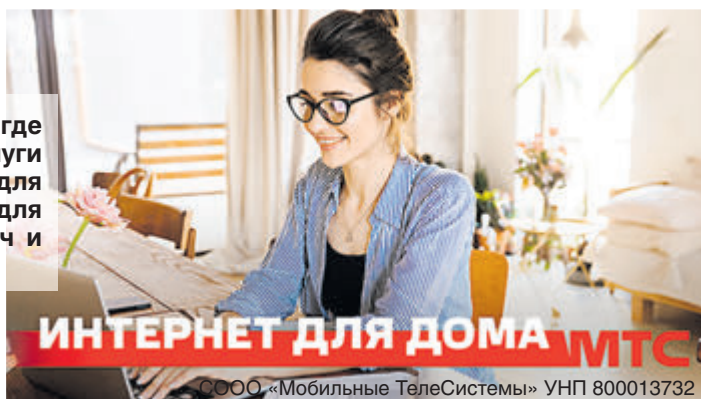
Пользоваться домашним интернетом там, где проводная сеть недоступна, позволяют услуги МТС «Интернет для дома» и «Интернет для дома Макс». Предложения разработаны для жителей частных домов, владельцев дач и фрилансеров, работающих за городом.

Услуга «Интернет для дома» включает 100 ГБ трафика в месяц на неограниченной скорости. После превышения этого объема до конца месяца можно пользоваться трафиком на скорости до 1 Мбит/с.

В услуге «Интернет для дома Макс» без лимита по скорости можно расходовать первые 500 ГБ трафика в месяц. После превышения этого объема интернет будет доступен до конца месяца на скорости до 2 Мбит/с.

В обе услуги без дополнительной платы включено более 90 каналов МТС ТВ и лицензионный антивирус Dr.Web для персональных компьютеров и смартфонов.

Пакетные предложения можно дополнить комплектом специального оборудования для более устойчивого приема сигнала. На территориях, удаленных от базовых станций, а также с высокой плотностью застройки, лучше использовать

Wi-Fi-роутер, дополненный внешней антенной, которая позволяет усилить 3G/4G-сигнал в местах неуверенного приема сети. Стоимость Wi-Fi-роутера с внешней антенной — 50 рублей. Специалисты МТС приедут в любой регион Беларуси и бесплатно настроят оборудование, направив антенну на ближайшую базовую станцию МТС.

Если коннекту ничего не мешает — пользователи могут приобрести только Wi-Fi-роутер без внешней антенны. Стоимость данного предложения — 30 рублей.

Карту покрытия по 3G и 4G можно уточнить на сайте компании.

Подробнее об услугах смотрите на сайте компании.